

STORE

OM SMÅ TING

Smuk, fantastisk og legendarisk. Vi kaster om os med store ord – særligt på de sociale medier. Men hvorfor? Og hvad gør det ved os? Og er det et problem? Vi har talt med en sprogforsker og en psykoterapeut.

Det kan virke, som om folk lever i en anden og bedre virkelighed på de sociale medier: Middagene er legendariske, ægtefællerne er fantastiske, veninderne er smukke, og datterens tenniskamp er episk.

Store ord er der nok af.

Sprogforsker Jørn Lund har lagt mærke til fænomenet:

– Det er ganske rigtigt, at der er en tendens til at bruge ”store ord” i moderne dansk, siger han og forklarer, at det længe har været sådan inden for sportsjournalistik.

– Det skyldes dels, at de kommenterer, mens kampen foregår: De bliver revet med af situationen. Og dels vil de gerne give indtryk af, at det er noget ganske særligt, siger han.

Han mener, at der eksisterer en generel angst for ikke at blive hørt og være synlig nok, derfor

kæmper man om opmærksomhed, og et våben er de store ord.

Psykoterapeut og retoriker Maria Holkenfeldt Behrendt har også bemærket det. Særligt i det digitale univers.

– Den digitale udvikling har jo gjort, at det er nemmere at ytre sig, og på de sociale medier formulerer vi os hurtigt og mindre eftertænksomt.

Så dér bliver brugt mange superlativer som smukkeste, mest fantastiske osv. Måske også fordi de sociale medier har en uskreven regel om, at det primært er ”forsiden af livet”, der vises her. Så når ens barn har scoret et mål i fodboldkamp, er det episk, parmiddagen er vidunderlig, og når nogle har lagt en selfie op, får opslaget kommentarer som ”den smukkeste”, siger hun.

Men er det et problem for os, sådan psykologisk?

– På den ene side er det jo fint at være gavmild

ORD

med anerkendelse og rosende ord. På den anden side er problemet, at det bliver lidt tomt og selvfølgeligt, hvis man skriver det hver gang til alle, der lægger noget op. Så går der inflation i ordene, og de vil ikke gøre det samme for os, siger Maria Holkenfeldt Behrendt og fortæller, hvad der sker inden i os, når nogen skriver til os, at vi er smukke, eller at bollerne, som vi bagte i går, var vidunderlige.

– Vi ved jo fra talrige undersøgelser, at der udløses hormonet dopamin, som giver os en lille ruslignende tilstand, når vi får likes på de sociale medier, og det samme sker ved positive tilkendegivelser. Vi føler os også værdifulde. Det er jo dejligt at få at vide, at man er fantastisk, og jo flere, der skriver det, des bedre, siger hun.

Men, men, men ...

– Problemet er, at når vi har fået at vide, at vi er

smukke mange gange, så smager det ikke lige så godt længere. Der opstår en tomhed, og så vil vi have noget mere og bedre. Vil vi være f.eks. ”den smukkeste” eller ”den bedste”. Og sådan er det jo med stimulanser, man vil have mere og mere.

ORD SKABER PRES

O.k., det er et problem. Men er det ikke også et problem, at ordene ikke lever op til virkeligheden? Jovist, ens parmiddag kan da godt have været hyggelig, men ligefrem legendarisk? Og selv om ens veninde ser sød ud på billedet fra stranden, er hun så ligefrem ”den smukkeste”?

Maria Holkenfeldt Behrendt mener ikke, det kun behøver være et problem.

– Det kommer an på, hvem ordene kommer fra, for der er selvfølgelig nogen, hvis ord vi tillægger større værdi end andres. Og så er der situationer,

hvor de store ord eller mangel på samme kan give en følelse af indre uro og ubehag. For det kan blive et problem for modtageren, hvis ordene pludselig udebliver. Så bliver det i sig selv en markering, der kan gøre ondt. På den måde bliver vi tilvænnet de store ord, og når de så ikke kommer, føles det tomt, siger hun og påpeger samtidig, at de store ord også kan skabe et pres på modtageren.

– Hvis man f.eks. bruger ordet episk, når ens datter har vundet et sæt i en tenniskamp, vil jeg i hvert fald håbe, at datteren ikke hører eller ser det. For så vil hun jo føle, at hun skal præstere ”episk” hver gang, og når hun ikke gør det, er der risiko for, at hun føler, at hun ikke er god nok. Sådan er det jo med mærkater, vi tager dem til os, og store ord er mærkater, siger hun.

FRA SMUK TIL FLOT

Så er der også selve det sproglige. Bliver sproget ikke udvandet? Og hvad gør vi, når vi så virkelig støder på noget smukt, eventyrligt eller magisk? Hvilke ord skal vi så bruge, når vi allerede har brugt dem på alt fra en portion fiskefrikadeller til en havudsigt?

Maria Holkenfeldt Behrendt har et forslag:

– Hvis man bruger ordene på den måde, som mange gør i dag, mister de jo betydningen og bliver udvandet. Så må man finde på noget andet. Måske kunne man bruge lidt flere ord i stedet for bare at skrive et enkelt. Hvis ens veninde ser smuk ud, kan man beskrive, hvad man faktisk ser. I stedet for bare at skrive ”smukke” kan man f.eks. skrive: Hvor dejligt med det smil og glimt i dine øjne, siger psykoterapeuten og påpeger, at vi måske heller ikke skal gøre brugen af de store ord til et større problem, end det er.

– Unge mennesker kaster om sig med den slags ord. Og det ser de slet ikke noget problem i. Da jeg forleden talte med nogle piger i 20’erne og spurgte dem, hvad de ville skrive, hvis de synes, en person er smuk i ordets betydning, ville de skrive f.eks. ”flot”. Så sproget udvikler sig konstant, ligesom vi selv gør, og når det bliver fattigt på et område, bliver det rigt på et andet.

Sprogforsker Jørn Lund maner også til ro, når det gælder kampen mod de store ord. Som han siger:

– Sproget er i konstant forandring, hvad enten vi bryder os om det eller ej. Det betyder ikke, at vi blot skal trække opgivende på skuldrene, når vi møder eksempler på sprogbrug, der støder øret og øjet. Men der er en god mening i at vælge sine kampe med omhu. ■